

תקות מנחם

גליון מס'
270

יו"ל עש"ק פרשת וישב חג הגאולה
י"ט-כ' כסלו

ה' תהא שנת עליון בכל –
שנת תבוא עליון ברכה

על סיומי הרמב"ם

תדפיס מהספר "תקות מנחם" (ח"ג) שיו"ל בעז"ה על סיומי הרמב"ם
ע"פ - ב"קו" - שיחות והוראות כ"ק אד"ש מה"מ
מאת הרב יקותיאל מנחם שיחי ראפ

ע"פ ההוראה שקיבלתי מכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שלי"ו, להדפיס ולפרסם הדברים הנאמרים בעז"ה בסיומי הרמב"ם,
להראות ולהוכיח הנראה לענ"ד בדרך הקשר שבין שיעורי הרמב"ם לפרשה והתאריך שבהם נלמדו,
הנני מוציא לאור עלון זה לכבוד שבת קודש.

ואבקש מהקוראים שיעירוני בהערותיהם, ותודה מראש!

לחיות עם הזמן!

ספר נזיקין - ג'

מחזור ל' (גימטריא "בכ"ח"ח") שנה כ"ח (גימטריא "יח"י")

בעז"ה יום ב' פרשת וישב ט"ז כסלו הי' תהא שנת עליון בכל – שנת תבוא עליון ברכה
סיום הלכות חובל ומזיק (ח"ב) והתחלת הלכות רוצח ושמירת נפש

ירידה צורך עליה!

ג. ומבאר אד"ש הענין באופן ד"ליתקן הדעות" [ראה רמב"ם הלכות תמורה
בסופו], שהלכה זו מדברת ומרמזת על מצב עם ישראל בגלות;
"ספינה" – מורה על הנשמה כפי שירדה ונתלשבה בגוף, כדאיאתא בזוהר⁴ יונה
דנחת לספינה, דא איהי נשמתא דבר נש דנחתא להאי עלמא למהוי בגופא דבי"ו,
ובלשון הכתוב⁵ (במזמור דד' חייבים להודות שאומרים במנחת ערב שבת [ראה
שער הכולל פי"ז סב: הודו הוא כעין ברכת הודאה ד' צריכים להודות על אשר
מעובדין דחול . לא ניוזקו בגוף ונפש ברוחניות ובגשמיות]) "יורדי הים באניות גוי'
במים רבים", אשר, בגלל הסכנה שמצד ה"מים רבים", ריבוי הטרדות והבלבולים
בעניני העולם⁶, הי"ו ירידה, "יורדי הים", אלא, **שירידה זו לצורך עליה**, כי,
כשהאניה מגיעה למחוז חפצה בשלמותה, ע"י עבודתה בקיום התומ"צ⁷, אזי
ניתוסף עילוי גדול יותר לגבי מעמדה ומצבה של הנשמה קודם ירידתה באניה.
ובמצב ה"ים" וה"מים רבים" יש חילוקי דרגות; יש זמנים שהים שקט, ויש
זמנים שהים סוער ובכללות – החילוק שבין הזמן שבהמ"ק היה קיים לזמן
הגלות, שבזמן הגלות הוא בדוגמת ים סוער כלשון הכתוב⁸ "הים הולך וסוער", עד
כדי כך, שיכול להיות מצב "שהאניה חישבה להישבר", כי, מצד התגברות חושך
העולם, "החושך יכסה ארץ גויה"⁹, נעשה חלישות בקיום התומ"צ שמגינים על
האניה ומצילים (כמאמר רז"ל¹⁰ "תורה מגינה ומצלאת").

ואומר אד"ש ש"יל שעל מצב זה בזמן הגלות מרמז הרמב"ם בהלכה זו: "ספינה
שחישבה להישבר מכובד המשווי . . והקל ממשאה והשליך לים"
"משווי" – קאי (גם) על המשא דתומ"צ כלשון חז"ל¹¹ "כשור לעול וכחמור
למשווי", כיון שמצד גודל הגלות אין כח לבניי לקים כל הריבוי דתומ"צ¹², כמו
ספינה שאינה מסוגלת להחזיק "כובד המשוי" בים סוער – **הקל ממשאה
והשליך לים**, היינו, שבזמן הגלות **הקל למעליותא** הקבי"ה מהמשא דתומ"צ,
שהרי, ישנם ריבוי עניני תומ"צ שבזמן הגלות אי-אפשר לקיימם בפועל ממש [עד

נזיקין – ישועות, גולה גאולה

א. על הקשר של התחלת לימוד הלכות **חובל ומזיק** שב"ק פרשת וישלח כתבנו
בעז"ה בגליון שעבר (מס' 269), והפעם בעז"ה על הקשר הבולט לפרשת וישב, כי
המשך הלימוד והסיום הם בימי פרשת וישב;
כפי שכבר כתבנו בגליונות הקודמים שכ"ק אד"ש מה"מ מסביר בשיחה על
סיום הל' חובל ומזיק בש"פ שופטים ה'תשמי"ט¹, שנוסח הסיום של הלכות חובל
ומזיק מתאים לתוכן כללות **ספר נזיקין**;
הלכות חובל ומזיק מסתיימים במילים **"שהשליך והושיעם"** ואומר אד"ש
שהדבר מתאים לכללות ספר **נזיקין** שנקרא בש"ס – **"ישועות"**; על הפסוק² "והיה
אמונת עתך חוסן ישועות וגו'" אומרת הגמ'³ שכל סדר מששת הסדרים של הש"ס
נקרא בשם אחר, מילה אחת מפסוק זה כמו לדוגמא: **"אמונת"** – זה סדר **זרעים**
[ואומרים התוס' שמסביר הירושלמי: "שמאמין בחיי העולמים וזו"ע" עתך – זה
סדר **זמנים**, ישועות – זה סדר **נזיקין**]. ומסביר אד"ש שזהו ע"י עבודת **התשובה**,
הופכים את ה"נזיקין" עצמן לישועות, ע"ד שהתשובה השלימה הופכת את
הזדונות לזכויות, והפגמים והחסרונות נהפכים למעלות, **"אתהפכא** חשוכא
לנהורא".

וזה קשור עם כללות עבודתינו במשך זמן הגלות, שהופכים את הגלות וכל
עניינה לאור הגאולה; כמו שאומרים **"תשובה ומעשים טובים"** – שע"י התשובה
נעשים המעשים **טובים ומאירים**! והופכים הגולה עצמה לגאולה ע"י שמכניסים
שם את ה-א' (**האור והאהבה**) לתוך הגולה וע"י כך נהיית גאולה. כמו שאומר
אד"ש מה"מ בשיחות שאחרי כ"ח ניסן תנש"א, שאין צורך לבטל את הגולה, אלא
להכניס שם את ה-א' וע"י כך כל עניני הגולה לא מתבטלים אלא נהפכים לאור
הגאולה. ז"א, שתפקידנו להפוך את הגולה לגאולה והנזיקין לישועות.

"השליך – והושיעם!"

ב. וענין זה מתבטא בסיום הלכות חובל ומזיק שמסתיימים במילים **"שהשליך
והושיעם"**, שמדובר שם בהלכה על, ספינה שחישבה להישבר מכובד המשוי ועמד
אחד והטיל החפצים לים כדי להצילה שלא תשבר ותטבע, הוא פטור מלשלם על
החפצים שזרק לים כי "מצוה רבה עשה **שהשליך והושיעם**".
היינו שדווקא ע"י שהגיעו למצב של משבר וסכנת טביעה, והיה מוכרח להשליך
החפצים, דווקא ע"י **שהשליך** – הציל את הספינה **והושיע** אותם. היינו שזהו
התוכן של "ירידה לצורך עליה".

¹ ספה"ש ה'תשמ"ט עמ' 670, אות ז.

² ישעיה לג, ו.

³ שבת לא, א.

⁴ זח"ב קצט, א.

⁵ תהילים קז, קג.

⁶ ראה תו"א ר"פ נח, סה"מ מלוט ח"א ע' רע"ג ואילך, ושי"נ.

⁷ להעיר מהמבואר במק"א שעניני התומ"צ הם ה"אוניות" שע"י עוברים את

הים (ראה לקו"ת צו ז, א. ובכ"מ).

⁸ יונה א, יא.

⁹ ישעיה ס, ב.

¹⁰ סוטה כא, א.

¹¹ ע"ז ה, ב.

¹² אע"פ שגם בזמן הגלות אפילו ריקנים שבך ואפילו פושעי ישראל מלאים

מצוות כרימון (חגיגה בסופה ושי"נ).

שמכל רמי"ח מצוות עשה נשאר רק פ"ז מצוות שיכולים לקיים בזמן הגלות¹³, כמו, דיני הקרבנות, דיני טומאה וטהרה (ריבוי דינים והכי חמורים), וכיו"ב, שמצוות אלו "השליך בים" – "ים" למעלותא¹⁴, ע"ד "כמים לים מכסים"¹⁵, היינו שמצוות אלו חזרו ונתעלו לשרשן ומקורן בבחי' ההעלם שלמעלה מגילוי.

ובזה רואים גודל מעלתם של ישראל שלמעלה מהתורה – שבשביל טובתם של ישראל להציל ה"ספינה (בני"ל) שחישה להישרב מכובד המשווי", "הקל ממשאה והשליך לים" כמה וכמה עניני תומ"צ, וכיון שהתורה היא בשביל ישראל, ועוד יותר "ליכות את ישראל", הרי כאשר הריבוי דתורה מסכן את ישראל, "המשא שבה כמו רודף אחריהם להורגם ומצוה רבה עשה שהשליך והושיעם", שהרי התורה היא בשביל ישראל, ואם אין ישראל תורה למה!

ואח"כ מדייק הרבי הלשון "השליך והושיעם" שדווקא ע"י השליך חלק מעניני התומ"צ בזמן הגלות ע"י כך באים למצב שהושיעם – ירידה צורך עליה, וכני"ל שע"י הפגם שמהפכים אותו ע"י עבודת התשובה, מגיעים לדרגה גבוהה יותר שנוסף לכך שהפגם והחיסרון בעניני התומ"צ ע"י החטא אינו פוגע בהתקשרות העצמית בהקב"ה שלמעלה מהתורה, הרי השלימות האמיתית היא כשישנו גם העילוי בכל עניני התומ"צ שנעשה ע"י עבודת התשובה.

"אעלך גם עלה!"

ד. וענין זה, הירידה צורך עליה, הגלות שמביאה וכוללת את הישועה והגאולה, מתבטא ומודגש בפרשתנו וישב;

ענין עיקרי בפרשתנו וישב, הוא מכירת יוסף שהביאה וגרמה לירידה למצרים של יוסף וכל משפחת יעקב, ועי"כ גלות מצרים לכל בני ישראל. ובמכירת יוסף גם מודגש ומתבטא ענין גאולת מצרים;

ע"י מכירת יוסף, הוא נהיה משנה למלך, שע"י הציל מהרעב את כל העולם ואת משפחתו משפחת יעקב ובניו שירדו למצרים וניצלו מהרעב. וזהו שאומר יוסף לאחים כשבאו אליו, בפרשת ויגש¹⁶: "ועתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם כי מחרתם אותי הנה, כי למחיה שלחני אלוקים לפניכם. . . וישלחני אלוקים לפניכם לשום לכם שארית בארץ, ולהחיות לכם לפליטה גדולה"

היינו, שמכירת יוסף היתה ההתחלה והגורם להצלתם וגאולתם "למחיה ולפליטה גדולה", שע"י כך בארץ גושן "פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאוד מאוד"¹⁷, ו"כן ירבה וכן יפרוץ"¹⁸, שזה הביא אח"כ לגאולת ויציאת עם ישראל ממצרים, היינו שע"י המכירה של יוסף בפרשתנו וישב, נגרמה יציאת וגאולת מצרים, שזהו ירידה צורך עליה, שכבר בירידה כלולה וטמונה העליה.

וכן מרמזו זאת בפסוק¹⁹: "אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה", וכמבואר בחסידות שכמו שהירידה היא כפולה כמש"נ²⁰: "ירדו ירדנו" כך גם העליה היא כפולה; "אעלך גם עלה"; היינו ירידה כפולה, גלות בגשמיות וברוחניות, ועליה וגאולה כפולה בגשמיות וברוחניות. וכן ירידה לגלות מצרים שכוללת את הירידות לכל הגלויות עד הגלות האחרונה ועליה וגאולה מכל הגלויות עד לגאולה האחרונה והשלמה בקרוב, מ"י"ד ממש נאו!

[וענין זה, שכבר בירידה למצרים מרומזת העליה, נראה לי שמתבטא גם במילה "רדו" שהז"ל אומרים ע"ז שמספר השנים שירדו למצרים כמנין "רד"י", כמו שאומר רש"י עה"פ בדברי יעקב לבניו²¹: "רדו שמה": "ולא אמר לכו, רמו"²² למאתיים ועשר שנים שנתעבדו למצריים כמנין "רד"י". וכני"ל "ירידה צורך

עליה", כך גם במילה רד"י (גימט' 210) מרומזת העליה הכפולה אחרי מאתיים ועשר שנים, כי העליה הכפולה כתובה כני"ל במילים "אעלך גם עלה", ו"עליה" [שהוא צורת המקור של שורש העליה] – גימט' 105, ופעמיים "עליה" גימט' 210. היינו שבירידת יוסף ויעקב ובניו למצרים כבר כלולה העליה והגאולה ביציאת מצרים].

מכירת יוסף גרמה גאולת ויציאת מצרים

ה. וענין מכירת יוסף שכללה והביאה את העליה וגאולת מצרים אומר אד"ש²³ שמתבטא במכירה עצמה ובפרטים שלה. על פי דברי הזוהר²⁴: "גרים קב"ה כל דא בגין לקיימא גזירה דגזר בין הבתרים", והזוהר מבאר שהטעם מדוע יוסף היה צריך לבוא למצרים ע"י שאחיו ימכרו אותו, ולכאורה כדי שיתקיים הברית בין הבתרים היה יוסף יכול לבוא למצרים גם באופן ש"יד אחיו אל תהי בו"²⁵ – והטעם הוא כי ע"י שבני יעקב שלטו על יוסף (ע"י שהשליכו אותו לבור ומכרוהו "כאדון המוכר את עבדו") לפני שירד למצרים, ע"י כך הוא נהיה "עבד של אחיו"²⁶,

ועי"כ נפעל שכשני ישראל ירדו אח"כ למצרים, למצרים לא היתה שליטה מלאה עליהם (כמו שהיתה להם על שאר העבדים שלהם, ש"לא היה עבד יכול לברוח ממצרים"²⁷); ואדרבה: מכיון שהמצרים נהיו עבדי יוסף, ויוסף היה "עבד בני ישראל", יוצא מכך, ש"ישראל דשלטו על כולה".

מביאור הזוהר ניתוספה הבנה עמוקה יותר בענין מכירת יוסף שמודגשת בפסוק, שלמרות הכוונה הלא טובה שאחי יוסף היה להם בזה, אבל בפועל יצא מזה טובה – "למחיה שלחני גוי לשום לכם שארית בארץ, להחיות לכם לפליטה גדולה", לא רק שהמכירה היתה גורם לתוצאה טובה ליהודים (ע"י שיוסף נהיה אח"כ משנה למלך), אלא שהמכירה גופא נתנה את הכח על "לשום לכם שארית גוי לפליטה גדולה" – הגאולה ממצרים.

יוצא מזה שמכירת יוסף פעלה דבר והיפוכו: מצד אחי יוסף, שכוונתם (במכירה) היתה שהוא יהיה עבד, המכירה הביאה לגלות מצרים; ומצד זה ש"גרים קב"ה כל דא" – מצד כוונת ורצון ה' בזה – המכירה (ע"י אחי יוסף) נתנה הכוח על גאולה

וזהו הקשר בין מכירת "בכורה של רחל" עם ענין פדיון בכור [שכתוב בירושלמי²⁸ ובמדרש רבה²⁹: "לפי שמכרו בכורה של רחל בעשרים כסף, יהיה כל אחד ואחד פודה את בנו בכורו בעשרים כסף" (שהם חמש שקלים)]. היות ומכירת יוסף פעלה שיוסף נהיה "קנוי" לשבטים – ובארץ הקודש אין למצרים שום שליטה עליו, ועי"כ כך נשארו היהודים למעלה משליטת מצרים.

ומזה גם יצא הענין של "בכור", כי הבכור קנוי לה" – "לי הוא"³⁰; ועי"כ נתינת "ראשית פרוי. . . לרשות בוראו", מזכירה ליהודי (בלשון החינוך³¹) "כי הכל שלו" – כל מה שברכש היהודי, שייך לקב"ה.

וזהו מתאים עם מ"ש לעיל שהירידה כוללת את העליה, ושע"י מכירת יוסף באה גאולת מצרים, וכאן ע"פ הזוהר דווקא ע"י מכירת האחים, שזהו ענין של ירידה עצומה, דווקא בגלל זה שנעשה קנוי ועבד להם התאפשרה הגאולה ויציאת מצרים.

השליכו את יוסף לבור

ו. וכני"ל גם בסיום הלכות חובל ומזיק דווקא ע"י והשליך נפעל ה"והושיעם", וגם בפרשתנו ההקדמה למכירת יוסף היתה ע"י שהשליכוהו לבור כמ"ש

¹³ ראה ד"ה להבין ענין לקיחת אנשי חייל כו' לאדהאמ"צ – נדפס במגדל עז (כפ"ח תשמ"ט עמ' ת ואילך).

¹⁴ היפך מ"ים" לגריעותא שיש בו מים רבים כו'.

¹⁵ ישעיה יא, ט. וראה רמב"ם הלכות מלכים בסופן.

¹⁶ ויגש מוה, ה, ז, ו[להעיר שכאן בפרשת ויגש שמדובר על מציאת יוסף ואיחוד משפחת יעקב וגאולתם והצלתם ענין זה מתחיל מפרק מ"ה – גימטריא – גאולה].

¹⁷ שמות א, ז.

¹⁸ פי יב.

¹⁹ ויגש מו, ד.

²⁰ מקץ מג, כ.

²¹ מקץ מב, ב.

²² תנחומא אות ת. ב"ר צ"א, ב. ו. ילקו"ש קמח.

²³ לקו"ש ח"כ ע' 187, אות ה' ואילך.

²⁴ זח"א פרשתנו קפד, רעא. וראה גם סוטה יא, רע"א. רש"י פרשתנו לו, יד. חילוקי הלשונות בין הזוהר והש"ס (רש"י) יתבארו בשיחת מוצאי ש"פ וישב תשל"ט.

²⁵ לשון אור החמה על הזוהר שם.

²⁶ לשון המקדש מלך שם.

²⁷ רש"י יתרו יח, ט.

²⁸ שקלים פ"ב סה"ג.

²⁹ ב"ר פרשתנו וישב עה"פ (פפ"ד, יח). ועוד.

³⁰ בא יג, ב. ובפרש"י.

³¹ ספר החינוך מצות בכור (מצוה יח).

בפרשתנו כמה פעמים: "ועתה לכו ונהרגו ונשליכוהו באחד הבורות"³²; ויאמר אליהם ראובן אל תשפכו דם השליכו אותו אל הבור הזה וגו'³³; ויקחוהו וישליכו אותו הבורה וגו'³⁴; היינו שהמכירה ועיי"כ ההצלה ויצאת מצרים באו ע"י ההשליכה, כמו בסיום הלכות חובל ומזיק, שהביאה הישועה והגאולה!

"תקות" חוט השני"³⁵

על סיום הלכות חובל ומזיק

סיכום הקשר של ההלכה ברמב"ם לפרשת השבוע ולתאריך

- א. סדר נזיקין נקרא ישועות, ובסיום הלכות חובל ומזיק – "והושיעם".
- ב. ירידה צורך עליה – "השליך והושיעם".
- ג. בפרשת וישב ע"י מכירת יוסף והירידה למצרים - הצלת העולם ויעקב ובניו, והגאולה ויצאת מצרים.
- ד. ע"פ זוהר ע"י שהי' יוסף עבד וקנוי לאחיו לא היו משועבדים בני"א באמת למצרים ויכלו לצאת.
- ה. "שהשליך והושיעם" – השלכת יוסף לבור.

בעז"ה יום ו' ועש"ק פרשת וישב חג הגאולה כ' כסלו
הי' תהא שנת עליון בכל – שנת תבוא עלינו ברכה

סיום הלכות רוצח ושמירת נפש וכל ספר נזיקין והתחלת ספר קנין – הלכות מכירה

הצלת נפש!

א. בפרשת וישב בולט הקשר להלכות רוצח ושמירת נפש;
כי אחי יוסף ביקשו ותכננו בתחילה להורגו ולהכותו נפש, רק שראובן ויהודה נמנו זאת מהם, כמ"ש בפרשה³⁶: "ועתה לכו ונהרגו ונשליכוהו באחד הבורות: וישמעו ראובן ויצילחו מידם, ויאמר לא נכנו נפש: ויאמר אליהם ראובן אל תשפכו דם, השליכו אותו אל הבור הזה אשר במדבר ויד אל תשלו בו, למען הציל אותו מידם להשיבו אל אביו"

וגם ענין של שמירת נפש היה כאן, כי הדין הוא שאסור להיכנס או להכניס אחרים לכל דבר של סכנה מצד שמירת הנפש שעל כך מביא הרמב"ם³⁷ את הפסוק³⁸: "השמר לך ושמור נפשך מאד", וכן נאמר³⁹: "ונשמרתם מאד לנפשותיכם", שמשם נפסק שאסור להיכנס לשום ענין של סכנה, ואפילו לא לספק סכנה. וכאן אומר רש"י עה"פ: וישליכו אותו הבורה, והבור ריק אין בו מים:⁴⁰ "מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו". וגם אם הבור היה עמוק שהאחים לא ראו את הנחשים, אבל הרי דין חמור הוא שאסור להכניס אפילו לספק סכנה שאפילו אם יכלו לראות הנעשה בתחתית הבור, יש לחוש שמא מסתתרים הנחשים והעקרבים בחורים שבצדדים.

וזהו מה שיהודה הציל את יוסף מהמיתה וספק סכנה ואמר לאחים⁴¹: "מה בצע כי נהרוג את אחינו וכיסינו את דמו: לכו ונמכרו לישימעאלים וידינו אל תהי' בו וגו' וישמעו אחיו: וימשכו ויעלו את יוסף מן הבור וימכרו את יוסף לישימעאלים וגו'"

היינו שכאן היה נסיון לרצח וסכנת נפשות והצילו אותו מזה.

קנין חכמה בינה ודעת

ב. רואים גם קשר נפלא! לחג הגאולה י"ט-כ' כסלו, שמצד "מתכפיין התחלה להשלמה"⁴² מתחילין בו את ספר "קנין";

ב"כותרת" הספר "קנין" מביא הרמב"ם הפסוק⁴³: "ראשית חכמה קנה חכמה ובכל קנין קנה בינה", היינו שכשיהודי שומע ומתעסק עם "קנין" לכל לראש הוא חושב ומתעניין לקנות חכמה ובינה של התורה וידיעת ה', ורק אח"כ כדבר משני, מבית המדרש הולך לעסקיו "הנהג בהם מנהג דרך ארץ" כמ"ש בשו"ע.

וקנין, משמעותו כמ"ש האדמו"ר בלקו"ת⁴⁴ במאמר פרשת קדושים ד"ה: "והדרת פני זקן"⁴⁵, זה שקנה חכמה⁴⁶, שקנה, היינו כמ"ש⁴⁷ ותפשי התורה". דהיינו מי שתופס במוח הזכרון וחקוק על לוח לבו תמיד כמאז"ל⁴⁸ איזהו ת"ח כל ששואלין אותו דבר הלכה כו' שאז מצוה לעמוד בפניו גם בשעה שאינו עוסק בתורה, לפי שהקב"ה שוכן עד בקרבו גם כשעוסק במילי דעלמא, מאחר שהתורה חקוקה במוח הזכרון שבנשמתו ועל לבו, ואורייתא וקוב"ה כולא חד (וע' בזוהר ס"פ קדושים דפ"ז ע"ב), והחקיקה וההתקשרות הו"ע הדעת.

"תקות" חוט השני"³⁵

על סיום הלכות רוצח ושמירת נפש

סיכום הקשר של ההלכה ברמב"ם לפרשת השבוע ולתאריך

- א. בפרשת וישב – הצלת יוסף מן ההריגה והרצח ומסכנת נפשות.
- ב. ב"כותרת" הספר "קנה חכמה, קנה בינה" וחג הגאולה י"ט-כ' כסלו, ר"ה לחסידות חב"ד.
- ג. בירורי עשו – בירור והעלאת הניצוצות עד הגאולה.
- ד. ירידה צורך עליה – בסיום הלכות חובל ומזיק – "השליך והושיעם".

קיצור הקשר דהתחלת לימוד ספר קנין והלכות מכירה בשבת פרשת וישב

ענין עיקרי בפרשת וישב – מכירת יוסף, וכדברי רש"י⁵⁰: "שנמכר פעמים הרבה" וכן נאמר בו קנין: "ויקנהו פוטיפר סריס פרעה שר הטבחים"⁵¹ (הפרטים בעז"ה בגליון הבא).

לעילוי נשמות

מרת סימא עטא בת ר' משה ע"ה

נפטרה ח"י כסלו ה'תשס"ט

יה"ר שיקויים במהרה הקיצו ורגנו שוכני עפר והיא בתוכם ותמליץ טוב עבור יו"ח וכל בני משפחתה שיחיו להצלחה בכל הענינים בגשמיות וברוחניות מתוך בריאות והרחבה אושר ושמחה תמיד כל הימים, ויזכו לקבלת פני משיח צדקנו

בגאולה השלמה מ"ד ממו"ש, נאו!

נדפס ע"י בנה הרה"ת שאול הכהן שיחי' כהן

⁴² לי "מרשות לחתן בראשית" שאומרים בשמחת תורה, ואד"ש כתב זאת למארגן שיעורי לימוד הרמב"ם והסיומים ב"בית חיינו" – "בית משיח" – 770.

⁴³ משלי ד, ז.

⁴⁴ לקו"ת ויקרא ל עמ"ב עמודה ד.

⁴⁵ קדושים יט, לב. [להעיר הפסוק לב, והמאמר בלקו"ת קדושים דף ל, ב; והאדמו"ר כותב כאן שהתורה "חקוקה על לוח לבו תמיד".]

⁴⁶ קידושין לב, ב. רמב"ם הלכות ת"ת פ"א ה"א.

⁴⁷ ירמיה ב, ח.

⁴⁸ שבת יד, א. קידושין מט, ב.

⁴⁹ להעיר בזוהר דף פ"ז; ועל התורה נאמר (תהילים יט, יא): "הנחמדים מזהב ומפז רב" ובשמח"ת אומרים אחרי קריאת התורה בפזמון שישו ושמחו בשמחת תורה: מפז ומפנינים יקרה".

⁵⁰ לז, כח.

⁵¹ לא, א.

³² וישב לז, כ.

³³ פסוק כב.

³⁴ פסוק כד.

³⁵ יהושע ב, ח. ועיין ברש"י שפירוש "תקות" – מלשון "קו וחבל" (שבו הורידה המרגלים של יהושע, ובו תלו משפחת רחב תקוותם), והרי זו מטרת חיבורנו "תקות מנחם" – להראות בעז"ה את הקו וחוט השני המקשר ומשוה התוכן הנלמד בשיעורי הרמב"ם עם תוכן הפרשה והתאריך בשנה, (ועיין מה שכתבנו בזה בהקדמה לספרנו "תקות מנחם" ח"א).

³⁶ וישב לז, כ-כב.

³⁷ ה"ל רוצח ושמירת נפש פ"א ה"ד.

³⁸ ואתחנן ד, ט.

³⁹ שם פסוק טו. ע"פ הגמ' ברכות לב, ב.

⁴⁰ תנחומא אות כ', ב"ר פפ"ד, טז. שבת כב, א.

⁴¹ פסוק כו-כו.

אד"ש מה"מ סירב לשבת על כיסא המלכות

א. סיפר לי הרה"ח מנחם מענדל ע"ה שם-טוב, נבדלחט"א, מאורע שהוא היה בשעת מעשה, וראה בעיניו:

הרבי במשך כמה שנים ישב בשבתות ובימים טובים בתפילות ובהתוועדויות על כסא מתקפל פשוט מעץ. (כידוע שבימי החול ישב הרבי בתפילות עשרות שנים על ספסל פשוט שהבחורים יושבים בזאל למעלה ובשבת עד אמצע שנות ה'יוד"ם על כסא מתקפל מעץ, ובימי החול סירב לשבת על כסא מיוחד. ואח"כ צבעו קצת הספסל ואח"כ שמו קצת ריפוד על הספסל). והממונה על סידור ונקיון השולחן, והסטענדרער, והכסא, והשטיח והמפות היה מוקני החסידים הרה"ח משה ע"ה דובינסקי, שטען שכבר הגיע הזמן שהרבי מליובאוויטש ישב בשבת וביו"ט על כורסא מרופדת ומנובדת והזמין והכין כורסא ושם אותה במקום של הרבי. בפעם הראשונה כל שבת שהרבי הי' יושב על הכסא המתקפל הי' בתפילת מנחה של ערב שבת [רוב השנים אד"ש הי' מתפלל מנחה בערב שבת סמוך לזמן הדלקת הנרות, רק מאז כ"ב שבט ה'תשמ"ח שהרבי התפלל לפני העמוד בשנה שאחרי הסתלקות הרבנית, התחיל להתפלל בערש"ק כמו בכל יום בשעה 3:15] ורוב השנים גם כשהתפלל הרבי בשבתות בזאל הגדול, אבל במנחה של ערב שבת ושל שבת התפלל בואל בביהמ"ד למעלה, והי' יושב ע"י השולחן בצד הדרומי ע"י הדלת לחדר שני].

כשהכינו את הכורסא המרופדת החדשה שעמדה במקומו כשבא למנחת ערב-שבת, והרבי לא ראה את הכסא המתקפל הרגיל, לקח הרבי את הכורסא וזיקה לכיוון החלון, וזיכה שיביאו לו את הכיסא הרגיל. הכסא הרגיל הי' שמור תמיד בחדר צדדי, וגם לא הכינו המפתחות כי ידעו שיש כסא חדש וגדול, ואד"ש מחכה על כסאו... כשלא הגיע הכסא המתקפל הרגיל הלך הרבי לחדר שני והביא משם ספסל רגיל ושם במקומו בצד השולחן ורק אז התחיל להתפלל... כשראה זאת ר' משה דובינסקי (שהי' מוקני החסידים), אמר אני כבר "אסדר" את הרבי; הפעם אעשה "קונטצען", אבל אחכה עד שתבוא התוועדות גדולה של יומא דפגרא, ואז אשים לאד"ש את הכורסא החדשה המרופדת היפה, כי בהתוועדויות הגדולות באים גם אורחים רבים מכל החוגים ולא מסתבר שבפניהם הרבי יעשה "הכמות"...

[ההתוועדויות הגדולות של היומא דפגרא (כמו י"ט כסלו, י' שבט, פורים וי"ב תמוז) היו באותן שנים (לפני שעשה את ביהמ"ד הגדול למטה), באחד האולמות הגדולים ברחבי קראון הייטס (והרבה פעמים גם הודיעו ע"כ בעיתונים היהודיים)] וכך הווה ר' משה חיכה עד להתוועדות גדולה ושם לרבי את הכורסא והרבי התיישב עליה, ומאז ישב עליה גם בתפילות ובהתוועדויות שב-770.

לא לפסוע על ראשי עם הקודש

ב. בא' ההתוועדויות בשבת זיכר כ"ק אד"ש מה"מ על א' ההערות שכתבו התמימים באותו השבוע בא' מקובצי "הערות התמימים ואנ"ש" (וידוע עד כמה הרבי התאונן מאוד בהתוועדויות שלא מקשיבים מספיק ולא מעיירים על הדברים הנאמרים בשיחות, ודחף שיוציאו קובצי הערות, ומאז שהי"ל החוברת הראשונה בתקופת "שנת השבעים" - י"א ניסן ה'תשל"ב כא' מ"ע"א מוסדות" הרבי פחות התאונן על מצב זה) ובאותו שבוע שאל א' התמימים אם מותר לשבת בסדרים בואל בביהמ"ד למעלה על הספסל מקום שהרבי יושב שם קבוע בימות החול (כי בימות החול ישב הרבי בתפילות מנחה ומעריב על ספסל שהי' ע"י דלת הכניסה לזאל הקרוב לחדרו של הרבי, שבזמן הסדרים התמימים ישבו ולמדו עליו) והשאלה הייתה האם מותר לתמימים לשבת שם, כי יש דין שאסור לשבת במקום רבו?

וע"כ ענה הרבי בשיחה בהתוועדות שמותר לשבת על ספסל זה, כי באמת זה לא מקומו; כי אלא שיושבים במקום מכוון (ע"פ קבלה) יושבים בפניה הדרומית מזרחית של ביהמ"ס, ומה שיושב בימי השבוע ע"י דלת הכניסה הוא "כדי שלא לפסוע על ראשי עם הקודש"...

(היינו שכדי שלא להפריע לציבור, הוא מתיישב ע"י דלת הכניסה, כמ"ש בחו"ל על ראש הסנהדרין שיושב בצד, "כדי שלא לפסוע על ראשי עם הקודש"). ובשבתות ויו"ט ישב כ"ק אד"ש מה"מ ע"י השולחן שעומד ע"י הכותל הדרומי קרוב למזרח, ועמד ע"י הסטענדרער שעמד בפניה ע"י כותל המזרח. ולפני שמו"ע היוז הר' מאיר שיחי' הארליג את השולחן לצד שיוכל לפסוע הג' פסיעות. [וגם הרבי הקודם בתקופה הראשונה שהתפלל שם, ישב במזרח קרוב לפניה הדרומית].

וכשנכנס אד"ש בשבתות לביהמ"ד למעלה, הי' קבוע בתפילות מסוימות שהי' נכנס מהדלת הצדדית מדרום, והי' הולך לשם ועובר את כל המסדרון, והיו תפילות שנכנס מהדלת הראשית. וכשיצא תמיד יצא מהדלת הראשית ועבר בין הקהל ואמר "גוט שבת" והניף ידו להגברת

השירה.

לא להפריע לסדר הישיבה!

ג. בשנים הקודמות התחיל כ"ק אד"ש מה"מ את ההתוועדויות דיומי דפגרא בחורף בשעה 8:30 (בק"ק התחיל 9:30 בגלל שהיו צריכים להתפלל מעריב) ואח"כ שינה אד"ש והתחיל גם בחורף בשעה 9:30. ופעם בהתוועדות פורים אמר שהסיבה שמתחיל בשעה 9:30, כדי שלא הי' בזמן סדר הישיבה מתחיל רק אחרי הסדר. ומה שבפורים מתחיל גם בשעה 9:30 ובפורים בוודאי אין סדרים, אלא שבפורים הסיבה היא שכ"א - קודם יתגוג את הפורים במשפחתו ובחוגו, כמ"ש במגילה שחגגו "משפחה ומשפחה", ואח"כ יבואו למקום כללי ויתוועדו ושימחו עם הרבים. [הי' כדאי לעורר ולהזכיר לגבאים שיחיו שלפי דברי אד"ש התוועדות יומי דפגרא צריכה להתחיל אחרי הסדר].

"משפחה ומשפחה!"

ד. בא' מהתוועדויות פורים אמר הרבי, שהיות ובמגילת אסתר כתוב, שחגגו את פורים והסעודה "משפחה ומשפחה" ולכן הורה הרבי: שלפחות פעם א' בשבוע ישבו כל בני המשפחה לסעודה יחד, והרבי מציע שזה הי' בסעודת ליל שבת, ואפילו בחורי ישיבה שכרגיל אוכלים במטבח הישיבה אבל בליל שבת יאכלו הסעודה בבית עם כל המשפחה [ואמר שענין זה חשוב בפרט בדורנו שיש עניינים שיכולים לקלקל את הקדושה ושלמות המשפחה, צריכים לחנך את ענין המשפחה]

ומסתמא הכוונה לבחורים שלומדים בישיבה שהיא בתחום שבת של הבית, אבל אין צורך לנסוע מהישיבה ולהגיע לבית לשבת אם לומד בעיר אחרת.

סעודת שבת עם התמימים!

ה. בא' השיחות שהי' למזכיר הראשי של אד"ש ויו"ד ה"מרכו לענייני חינוך" הרב חמ"א ע"ה חודקוב איתי במסגרת "ועד המחנכים" אמר לי: שהתמימים בחורי הישיבה שלא גרים כאן בשכונה, שבסעודת שבת יאכלו במטבח הישיבה יחד עם התמימים ויכולו גם לנגן ניגונים, ראה תיקונים - בגליון לפרשת ויגש עמוד האחרון

בקשר למ"ש לעיל ע"ד ירידה צורך עליה

ו. שמעתי מהשד"ר הרה"ת יוסף הלוי שיחי' וויינבערג; פעם הי' צריך מענה דחוף מכ"ק אד"ש מה"מ בענין חיוני ביותר עבור א' הגבירים המקורבים שלו שהי' צריך לדעת מיד הוראתו של אד"ש מה לעשות בענין חיוני דחוף ביותר. וכשבא למזכירות ורצה לתת המכתב שימסרו לרבי, אמרו לו שעכשיו נמצא הרב חודקוב אצל אד"ש, וכשיצא במשך כמה שעות החדר סגור ואף אחד לא נכנס לרבי להכניס מכתבים.

הרב וויינבערג החליט ושם המכתב בחריץ הדלת בגובה אדם, בתקוה שכשהרב חודקוב יצא יבחין בואת ויתן לרבי. אבל הרב חודקוב כרגיל "טרוד" אצל הרבי ולא שם לב, והמכתב נפל לרצפה בחדר הק'.

אד"ש הבחין מיד במכתב ע"י הדלת והכופף והרים המכתב וענה והורה מה לעשות ומסר למזכירות המקורב הנ"ל עשה מיד כהוראת אד"ש, והצליח ב"ה.

אבל הרב וויינבערג הרגיש מאוד גרוע שגרם ובגללו הרבי התכופף להרים, וכתב לרבי שמבקש סליחה ותיקון ע"י;

וכ"ק אד"ש מה"מ ענה בזה"ל: "הרי זה ענייני אויפהייבען (= להרים), ובפרט עניינים שאחרים האבען "פארזען" (= התעלמו).

היינו שעניינו של הרבי לרדת לעולם ולהרים אותנו ואת כל העולם וענייניו לרמה ולדרגה ולגובה הנכון!

לעילוי נשמת

שייע לייב בן יעקב ע"ה

נפטר י"ט כסלו ה'תש"ע

הי"ד שיקויים במהרה הקיצו ורננו שוכני עפר והוא בתוכם וימליץ טוב עבור כל בני משפחתו שיחיו להצלחה בכל הענינים בגשמיים וברוחניים ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות והרחבה אושר ושמחה תמיד כל הימים, ויזכו לקבלת פני משיח צדקנו בגאולה השלמה מי"ד ממי"ש נאו!

(דברים שנאמרו בסעודת סיומי הרמנים בביהמ"ס וביהמ"ד ליובאוויטש - 770 - בית משיח)

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!